

Гудков І. І. – здобувач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8296-4193>

Поняття спеціальних медичних знань, які використовують під час розслідування вбивств

Пізнання події кримінального правопорушення, особливо такого суспільно небезпечного різновиду як вбивство, потребує від слідчого всебічного, об'єктивного та повного дослідження всіх його обставин. Досягнення вказаного завдання передбачає використання знань з різних галузей науки, техніки та мистецтва, які в кримінальному провадженні вважають спеціальними. **Метою статті** є надання характеристики спеціальних медичних знань, які залучають до кримінального провадження під час розслідування вбивств, формування теоретичного підґрунтя їх використання. **Методологія.** Для досягнення поставленої мети в роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема формальної логіки (аналіз, синтез), порівняльно-правовий та історико-правовий. **Наукова новизна.** Встановлено, що спеціальними медичними знаннями, які використовують у кримінальному провадженні, доцільно вважати знання, притаманні професійній медичній діяльності, які застосовують компетентні суб'єкти з метою досягнення завдань кримінального провадження. Спеціальні медичні знання передбачають, що суб'єкт, який їх застосовує, має ґрунтовні та професійні знання в галузі медицини, про що свідчить наявність відповідної освіти й досвіду роботи за спеціальністю. Найпоширенішими різновидами залучення спеціальних знань під час розслідування вбивств є участь спеціаліста-медика під час проведення огляду місця події та огляду трупа. Також спеціаліст у галузі медицини надає допомогу слідчому під час складання плану слідчої (розшукової) дії, під час проведення якої буде використано спеціальні медичні знання (огляд, освідчення, ексгумація трупа, пред'явлення для впізнання трупа), консультує слідчого щодо оптимальних шляхів перевірки висунутих версій, одержання та закріплення нової доказової інформації; спеціаліст долучається до спільного визначення застосовуваних засобів, методів, прийомів діяльності. **Висновки.** Виокремлено форми використання спеціальних медичних знань в кримінальному провадженні під час розслідування вбивств: залучення спеціаліста у галузі медицини до проведення слідчих (розшукових) дій; проведення судово-медичної та інших видів експертиз; консультації зі спеціалістами-медиками з питань медичної науки та практики; одержання письмових довідок від спеціалістів-медиків з питань, що стосуються розслідування; використання відомчих матеріалів бюро судово-медичної експертизи (актів огляду, біологічних, хімічних й інших досліджень), а також різної медичної документації поліклінік, лікарень з метою доказування; виконання спеціалістами-медиками на вимогу органів розслідування, прокурора й суду досліджень, перевірок і надання інформації тощо.

Ключові слова: кримінальне провадження; спеціальні знання; спеціаліст; судова експертиза; консультація.

Вступ

Пізнання кримінального правопорушення потребує від слідчого, що здійснює розслідування, всебічного, об'єктивного та повного дослідження всіх його обставин. Для досягнення вказаного завдання слідчий використовує знання з різних галузей науки, техніки, мистецтва та ремесла, якими послуговується в кримінальному провадженні як спеціальними.

Що стосується терміна «спеціальні знання», форми його застосування в кримінальному провадженні, вивчення наукових джерел демонструє відсутність єдиного підходу до їх тлумачення. Для віднесення знань у кримінальному судочинстві до спеціальних мають значення такі обставини: галузь цих знань; форма та цілі використання. Під час кримінального провадження спеціальні знання застосовують для пошуку, виявлення, фіксації, використання фактичних даних (інформації), що підлягають встановленню в процесі доказування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інститут спеціальних знань у кримінальному провадженні досліджений у сучасних монографічних дослідженнях Г. С. Бідняк «Теорія і практика

використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств» (Дніпро, 2019) [1], Є. О. Даніч «Використання спеціальних знань під час проведення слідчого експерименту» (Київ, 2019) [2], наукових статтях О. М. Дуфенюка «Розслідування воєнних злочинів: логістичні, криміналістичні та судово-медичні питання» (2022) [3], І. І. Когутича «Окремі питання сутності та форм використання спеціальних знань у кримінальному провадженні» [4, с. 114]. Також спеціальні медичні знання були предметом безпосереднього наукового дослідження в таких дисертаційних дослідженнях: І. Г. Галдецька «Правові та наукові основи використання спеціальних медичних знань при розслідуванні злочинів» (2011) [5], Є. В. Ковалевська «Використання спеціальних медичних знань під час розслідування злочинів» (2018) [6]. Однак проблематика використання спеціальних медичних знань під час розслідування вбивств, попри її затребуваність у криміналістиці та практичній правоохоронній діяльності, залишається не висвітленою належним чином.

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає в тому, щоб схарактеризувати спеціальні медичні знання, які залучають до кримінального провадження під час розслідування вбивств, та сформулювати теоретичне підґрунтя їх використання.

Виклад основного матеріалу

Інститут спеціальних знань викликає не лише теоретичний інтерес, а й порушує актуальні питання практичного застосування.

На думку І. І. Когутича, спеціальні знання – це така сукупність професійних знань, навичок і вмінь, яка отримана в результаті спеціальної освіти та/або досвіду роботи, відповідає сучасному розвитку певної галузі правозастосування, науки, техніки, мистецтва або ремесла, є достатньою для проведення відповідними суб'єктами компетентного (кваліфікованого) вирішення питань, які цікавлять слідство чи суд у конкретному провадженні (справі) [4, с. 114].

Так, К. М. Ковальов вважає, що спеціальними є знання (сукупність знань, певний обсяг інформації, потрібний для детального вивчення процесів і явищ, їхніх наслідків, умов виникнення та видозміна певних ознак, їх характеристик тощо), якими володіє конкретна особа (спеціаліст, фахівець) і які можуть використовувати в різних сферах процесуально-правового врегулювання суспільних відносин [7, с. 142].

Під час розслідування кримінальних правопорушень спеціальні знання можуть застосовувати в різних формах. На думку І. І. Когутича, спеціальні знання використовують у процесуальних і непроцесуальних формах. Основними процесуальними формами застосування спеціальних знань і технічних засобів є: 1) безпосереднє використання їх слідчим, прокурором (зокрема криміналістом) і складом суду під час виконання своїх процесуальних функцій збирання, дослідження й оцінки доказів; 2) участь спеціалістів у провадженні слідчих (розшукових) дій; 3) призначення та провадження судових експертиз. Форма реалізації спеціальних знань залежить насамперед від суб'єкта, виду діяльності й мети їх застосування. Серед непроцесуальних форм виокремлюють консультативну й довідкову діяльність суб'єктів спеціальних знань (усну чи у вигляді довідок); проведення ревізійних чи аудиторських дій; участь суб'єктів спеціальних знань в оперативно-розшукових заходах; попередні дослідження матеріальних об'єктів спеціалістами й експертами в усній чи письмовій формі; результати перевірок за криміналістичними обліками (у вигляді довідок) тощо [4, с. 114].

Спеціальні знання також класифікують залежно від галузі знань, яку залучають до вирішення завдань кримінального провадження.

Наприклад, Г. А. Матусовський, розглядаючи криміналістику в системі наук, зазначає, що систему наукових знань становлять суспільні знання (філософія, логіка, етика, психологія, статистика, юриспруденція тощо), природознавчі (біологія, зоологія, ботаніка, фізика, хімія, медицина, антропологія, анатомія, фізіологія людини), технічні (машинобудування, приладобудування тощо) та математичні знання (математика, кібернетика, інформатика, теорія програмування та ін.) [8, с. 68]. Знання в криміналістиці, зокрема в розділі «Криміналістична техніка», можна поділити на окремі види, до яких слід віднести спеціальні знання в галузях криміналістичної фотографії та відеозйомки; криміналістичного слідознавства та трасології; техніко-криміналістичного дослідження документів і почеркознавства; криміналістичного зброєзнавства та судової балістики; габітології; криміналістичної реєстрації та обліків тощо. Водночас габітологія, дактилоскопія засновані на знаннях анатомії та фізіології людини, балістика – на знаннях фізики та механіки, вибухотехніка – фізики та хімії, фоноскопія та акустика – фізики, криміналістична реєстрація – на сукупності галузей знань, що визначають ознаки об'єктів обліку, математики, системотехніки, кібернетики [8 с. 69]. Крім криміналістичних знань використовують й інші спеціальні знання, наприклад, з таких сфер, як: матеріали, речовини та вироби; вибухотехніка; економіка; автотехніка; товарознавство, авторознавство; інформаційні та комп'ютерні технології; психологія, судова медицина, психіатрія, мистецтво, будівництво, землеустрій тощо [9, с. 242].

Особливу суспільну небезпеку, занепокоєність з боку суспільства та підвищену увагу правоохоронних органів спричиняє вчинення такого кримінального правопорушення, як вбивство. Вбивство – умисне або з необережності заподіяння смерті іншій людині (ст. 115–119 Кримінального кодексу (КК) України [10]). Виявлення, розкриття, розслідування, попередження вбивств є одним з найважливіших завдань правоохоронних органів.

Слід зауважити, що спеціальні медичні знання обов'язково необхідні за умови розслідування кримінального правопорушення, пов'язаного із заподіянням смерті особи або спричиненням тілесних ушкоджень, інших посягань на життя та здоров'я особи, а також спосіб вчинення котрих пов'язаний із застосуванням фізичного чи психічного насильства. Це впливає з норм Кримінального процесуального кодексу (КПК) України [11], а також обумовлено механізмом кримінального правопорушення, що пов'язано із заподіянням шкоди життю та здоров'ю людини [12].

Так, згідно зі ст. 238 КПК України, огляд трупа слідчим, прокурором проводиться за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта. За умови проведення експертизи трупа

(ч. 2, 3 ст. 239 КПК України), труп виймають з місця поховання за присутності судово-медичного експерта та оглядають. Під час ексгумації судово-медичний експерт може вилучити зразки тканини й органів або частини трупа, необхідні для проведення експертних досліджень. Освідчування, відповідно до ч. 2 ст. 241 КПК України, здійснюється, за необхідності, за участю судово-медичного експерта або лікаря [11].

Відповідно до ст. 226 КПК України, допит малолітньої або неповнолітньої особи проводиться в присутності законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря. Це стосується й інших слідчих (розшукових) дій, що проводяться за участю малолітнього або неповнолітнього (ст. 227 КПК України) [11].

Згідно зі ст. 242 КПК України, експертизу проводять експертна установа, експерт або експерти, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання. Слідчий або прокурор зобов'язані звернутися з клопотанням до слідчого судді для проведення експертизи щодо встановлення причин смерті; встановлення тяжкості та характеру тілесних ушкоджень; визначення психічного стану підозрюваного за наявності відомостей, які викликають сумнів щодо його осудності, обмеженої осудності; встановлення віку особи, якщо це необхідно для вирішення питання про можливість притягнення її до кримінальної відповідальності, а іншим способом неможливо отримати ці відомості; встановлення статевої зрілості потерпілої особи в кримінальних провадженнях щодо злочинів, передбачених ст. 155 КК України та ін. [11].

Таким чином, законодавець в одних випадках зобов'язав слідчого залучати медичні знання як спеціальні до кримінального провадження, а в іншому – рекомендував залежно від слідчої ситуації. Однак вказаними положеннями використання спеціальних медичних знань під час кримінального провадження не вичерпується, адже слідчий на власний розсуд може залучити спеціальні медичні знання, у різних процесуальних та непроцесуальних формах, для вирішення широкого кола завдань, що виникають під час розслідування кримінальних правопорушень.

Водночас Є. В. Ковалевська, на підставі здійсненого аналізу наукових досліджень з визначення структури спеціальних знань запропонувала авторську структуру спеціальних медичних знань, яка складається з: 1) теоретичних знань з різних галузей медичної науки, отриманих спеціалістом – медичним працівником (лікарем) або судово-медичним експертом під час навчання та професійної підготовки; 2) професійних навичок з відповідної лікарської спеціальності; 3) професійних вмінь з відповідної лікарської спеціальності;

4) професійного досвіду як необхідної умови компетентності обізнаної особи [6, с. 9].

Спеціальними медичними знаннями, які використовують у кримінальному провадженні, доцільно розуміти знання, притаманні професійній медичній діяльності, які застосовують компетентні суб'єкти під час розслідування кримінальних правопорушень та з метою досягнення завдань кримінального провадження.

Спеціальні медичні знання передбачають, що суб'єкт, які їх застосовує, має ґрунтовні та професійні знання в галузі медицини, які засвідчуються наявністю відповідної освіти й досвіду роботи за спеціальністю.

Під час розслідування вбивств участь спеціаліста в галузі медицини має вагоме значення. На місці події в багатьох випадках залишаються сліди крові та інші виділення організму. Правильна їх оцінка спеціалістом допомагає змодельовати деякі обставини та обстановку цієї події. За слідами крові спеціаліст-медик може дати пояснення слідчому щодо місця учинення кримінального правопорушення, переміщення тіла потерпілого, його положення в момент нанесення тілесних пошкоджень тощо. На місці події спеціаліст може виявити відбитки рук чи ніг з кров'ю, волосся, частинки слини, речовин біологічного походження тощо. Виявлене сприятиме отриманню відповідей на низку питань, що стосуються факту вчинення кримінального правопорушення. Спеціаліст може забезпечити їх належне виявлення, вилучення, упакування [5, с. 47].

Спеціальні медичні знання мають важливе значення для доказування конкретних фактів під час розслідування. Так, можна допитати лікаря-хірурга, який обробляв рану або проводив операцію, про напрям каналу рани, його глибину, ширину, завдяки чому встановити приблизні розміри знаряддя заподіяння пошкоджень. Такі відомості мають суттєве значення для судово-медичної експертизи, оскільки після проведеного лікування встановити їх складно [5, с. 37].

Здебільшого участь спеціаліста-медика розглядається під час проведення огляду місця події та огляду трупа. Однак, перелік форм реалізації використання спеціальних медичних знань під час розслідування кримінальних правопорушень є ширшим. Так, спеціаліст у галузі медицини надає допомогу слідчому під час складання плану слідчої (розшукової) дії, під час проведення якої буде залучено спеціальні медичні знання (огляд, освідчування, ексгумація трупа, пред'явлення для впізнання трупа, слідчий експеримент тощо), консультує слідчого щодо оптимальних шляхів перевірки висунутих версій, одержання та закріплення нової доказової інформації; спеціаліст долучається до спільного визначення застосовуваних засобів, методів, прийомів діяльності.

Наприклад, під час розслідування кримінальних правопорушень, в результаті яких було заподіяно тілесних ушкоджень чи смерть, перед слідчим постає завдання з'ясувати механізм події шляхом проведення слідчого експерименту. Відповідно, доцільним є запрошення спеціаліста в галузі медицини. Найчастіше це буває, коли необхідно уточнити механізм виникнення ушкоджень в конкретних умовах, наприклад, у разі вогнепальних ушкоджень, ушкоджень гострими чи тупими предметами, транспортній травмі, здавлюванні шиї та ін. Часто ініціатива в проведенні слідчого експерименту надходить від експерта після проведення судово-медичного дослідження трупа. Це стосується й випадків, коли за отриманими даними експерт не може обґрунтовано відповісти на питання слідства щодо механізму травми. Участь судово-медичного експерта в проведенні слідчого експерименту пояснюється тим, що у висновку судово-медичної експертизи повинні бути відомості про механізм виникнення тілесних ушкоджень та здійснення неочевидного механізму їх утворення. Участь судово-медичного експерта дозволяє встановити заподіяння ушкодження, наявного у потерпілого, в умовах конкретного місця кримінального правопорушення, тими знаряддями та способом, про які йдеться в показаннях. Наприклад, під час слідчого експерименту можна встановити, чи могла особа, будучи притиснутою спиною до стіни, зробити рукою розмах великої амплітуди; або визначити динаміку падіння тіла людини за допомогою манекена [5, с. 82–84].

Наукова новизна

За результатами проведених досліджень виокремлено такі форми використання спеціальних медичних знань у межах кримінального провадження під час розслідування вбивств: залучення спеціаліста в галузі медицини до проведення слідчих (розшукових) дій; проведення судово-медичної та інших видів експертиз; консультації зі спеціалістами-медиками з питань медичної науки та практики; одержання письмових довідок від спеціалістів-медиків з питань, що стосуються розслідування; використання відомчих матеріалів бюро судово-медичної експертизи (актів огляду, біологічних, хімічних та інших досліджень), а також різної медичної документації поліклінік, лікарень з метою доказування; виконання спеціалістами-

медиками на вимогу органів розслідування, прокурора й суду досліджень, перевірок і надання інформації тощо.

Використання спеціальних медичних знань під час досудового розслідування й судового розгляду кримінального провадження забезпечує його об'єктивність, ефективність і повноту. Саме правовий аналіз ситуації спільно з висновком обізнаної особи з конкретної прикладної проблематики в галузі медицини забезпечують результат, який сприяє прийняттю своєчасних рішень і застосуванню ефективних заходів для досягнення завдань кримінального провадження.

Вагомого значення набуває розгляд такої форми використання спеціальних медичних знань під час кримінального провадження, як надання консультацій. Вони здебільшого реалізуються в усній формі, тому мають непроцесуальний характер. Згідно з КПК України (п. 2 ч. 2 ст. 105), письмові пояснення спеціалістів, які брали участь у проведенні відповідної процесуальної дії, долучаються як додатки до протоколу слідчої (розшукової) дії. Під час досудового розслідування потенціал такої форми використання спеціальних знань, як письмові пояснення спеціалістів, використовується недостатньо. Однак письмове пояснення спеціаліста в галузі медицини, отримане за результатами проведення слідчої (розшукової) дії, розширює зміст протоколу, надає більш повне уявлення про використовувані спеціальні знання й отримані результати. Важливо, що такі письмові пояснення спеціаліста можуть використовуватися в доказуванні в кримінальному провадженні.

Висновки

Таким чином, спеціальні медичні знання в кримінальному провадженні під час розслідування вбивств реалізуються в процесуальних і непроцесуальних формах. КПК регламентує такі форми, як участь спеціаліста в проведенні слідчих (розшукових) дій; залучення експерта й проведення експертизи; надання консультацій спеціалістом у вигляді письмових пояснень. Непроцесуальні форми набувають практичного вияву в наданні консультацій. Усі наведені форми використання спеціальних медичних знань у кримінальному провадженні є важливими під час розслідування вбивств та означені специфікою практичної реалізації.

REFERENCES

- [1] Bidniak, H.S. (2019). *Teoriia i praktyka vykorystannia spetsialnykh znan pry rozsliduvanni shakhraystv* [Theory and practice of using special knowledge in the investigation of frauds]. Dnipro: DDUVS [in Ukrainian].
- [2] Danich, Ye.O. (2019). *Vykorystannia spetsialnykh znan pid chas provedennia slidchoho eksperymentu* [Use of special knowledge during investigative experiment]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- [3] Dufeniuk, O.M. (2022). *Rozsliduvannia voiennykh zlochyniv: lohistychni, kriminalistychni ta sudovo-medychni pytannia* [Investigation of war crimes: logistical, forensic and forensic issues]. *Yurydychni naukovyi elektronnyi*

- zhurnal, Legal scientific electronic journal, 4, 369-374. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/88> [in Ukrainian].
- [4] Kohutych, I.I. (2015). Okremi pytannia sutnosti ta form vykorystannia spetsialnykh znan u kryminalnomu provadzhenni [Separate issues of the essence and forms of using special knowledge in criminal proceedings]. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy, Bulletin of the Academy of Advocacy of Ukraine*, 12, 2(33), 121-123 [in Ukrainian].
- [5] Haldetska, I.H. (2011). Pravovi ta naukovy osnovy vykorystannia spetsialnykh medychnykh znan pry rozsliduvanni zlochyniv [Legal and scientific basis of using special medical knowledge in the investigation of crimes]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- [6] Kovalevska, Ye.V. (2018). Vykorystannia spetsialnykh medychnykh znan pid chas rozsliduvannia zlochyniv [The use of special medical knowledge during the investigation of crimes]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- [7] Kovalov, K.M. (2021). Spetsialni znannia v sudovii ekspertyzi vyznachennia davnosti dokumenta [Special knowledge in the forensic examination of determining the antiquity of a document]. *Pravovyi chasopys Donbasu, Legal journal of Donbass*, 2(75), 140-152. DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2021-75-2-140-152> [in Ukrainian].
- [8] Matusovskiy, G.A. (1976). *Kriminalistika v sisteme nauchnykh znaniy [Criminalistics in the system of scientific knowledge]*. Kharkov: Vyshcha shk. [in Russian].
- [9] Piliukov, Yu. (2019). Vykorystannia spetsialnykh znan u kryminalnykh provadzhenniakh [Use of special knowledge in criminal proceedings]. *Aktualni problemy pravoзнавства, Actual problems of jurisprudence*, 4(20), 240-245. DOI: 10.35774/app2019.04.240 [in Ukrainian].
- [10] Kryminalnyi kodeks Ukrainy: vid 5 kvit. 2001 r. No. 2341-III [Criminal Code of Ukraine from April 5, 2001, No. 2341-III]. (n.d.). *zakon4.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].
- [11] Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: vid 13 kvit. 2012 r. No. 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine from April 13, 2012, No. 4651-VI]. (n.d.). *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].
- [12] Chornous, Yu.M. (2021). Nadannia pershoi dopomohy poterpilym pid chas rozsliduvannia vtechi z mistsia pozbavlennia voli [Providing first aid to victims during the investigation of escape from the place of deprivation of liberty]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu, Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, 52, 81-84. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.52.18> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Бідняк Г. С. Теорія і практика використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств : монографія. Дніпро : ДДУВС, 2019. 152 с.
- [2] Даніч Є. О. Використання спеціальних знань під час проведення слідчого експерименту : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2019. 238 с.
- [3] Дуфенюк О. М. Розслідування воєнних злочинів: логістичні, криміналістичні та судово-медичні питання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 369–374. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/88>.
- [4] Когутич І. І. Окремі питання сутності та форм використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. *Вісник Академії адвокатури України*. 2015. Т. 12. № 2 (33). С. 121–123.
- [5] Галдецька І. Г. Правові та наукові основи використання спеціальних медичних знань при розслідуванні злочинів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2011. 231 с.
- [6] Ковалевська Є. В. Використання спеціальних медичних знань під час розслідування злочинів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 20 с.
- [7] Ковальов К. М. Спеціальні знання в судовій експертизі визначення давності документа. *Правовий часопис Донбасу*. 2021. № 2 (75). С. 140–152. DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2021-75-2-140-152>.
- [8] Матусовський Г. А. Криміналістика в системі наукових знань. Харків : Вища шк., 1976. 113 с.
- [9] Пілюков Ю. Використання спеціальних знань у кримінальних провадженнях. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. № 4 (20). С. 240–245. DOI: 10.35774/app2019.04.240.
- [10] Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
- [11] Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
- [12] Чорноус Ю. М. Надання першої допомоги потерпілим під час розслідування втечі з місця позбавлення волі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021 № 52. С. 81–84. (Серія «Юриспруденція»). DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.52.18>.

Стаття надійшла до редколегії 26.09.2022

Hudkov I. – Researcher of the Department of Criminology and Forensic Medicine of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8296-4193>

Concepts of Special Medical Knowledge Used during Homicide Investigations

*Understanding the event of a criminal offense, especially such a socially dangerous type as murder, requires the investigator to conduct a comprehensive, objective and complete study of all its circumstances. In order to achieve the specified task, investigators involve knowledge from various fields of science, technology, arts and crafts, which are used in criminal proceedings as special ones, in the pre-trial investigation. The **purpose** of the article is to provide a description of special medical knowledge that is involved in criminal proceedings during the investigation of murders, to form a theoretical basis for their use. **Methodology.** To achieve the goal, the work uses general scientific and special methods, in particular: methods of formal logic (analysis, synthesis), comparative legal and historical legal methods. **Scientific novelty.** It was established that special medical knowledge used in criminal proceedings should be understood as knowledge inherent in professional medical activity, which is applied by competent subjects in order to achieve the objectives of criminal proceedings. Special medical knowledge requires that the subject who applies it. had thorough and professional knowledge in the field of medicine, which is evidenced by the availability of appropriate education and the acquisition of work experience in the specialty. The most common types of involvement of specialist knowledge during homicide investigations are the participation of a medical specialist during the examination of the scene and the examination of the corpse. Also, a specialist in the field of medicine provides assistance to the investigator when drawing up a plan of investigative (search) action, during which special medical knowledge will be involved (examination, survey, exhumation of the corpse, presentation of the corpse for identification), advises the investigator on the optimal ways of checking the proposed versions, obtaining and securing new evidentiary information; the specialist participates in the joint definition of the applied means, methods, methods of activity. **Conclusions.** Forms of the use of special medical knowledge in criminal proceedings during the investigation of murders are singled out: the involvement of a specialist in the field of medicine in conducting investigative (search) actions; conducting forensic and other types of examinations; consultations with medical specialists in matters of medical science and practice; receiving written certificates from medical specialists on issues related to the investigation; use of departmental materials of the forensic medical examination bureau (examination reports, biological, chemical and other studies), as well as various medical documentation of polyclinics and hospitals for the purposes of proof; performance by medical specialists at the request of investigation bodies, the prosecutor and the court of research, inspections and provision of information, etc.*

Keywords: criminal proceedings; special knowledge; specialist; forensic examination; consultation.